

Ngữ văn 11: Ý nghĩa nhan đề Người cầm quyền khôi phục uy quyền

Trong đợt bồi dưỡng thay sách, tôi đã trực tiếp nghe GS Phùng Văn Tửu nói ai là người cầm quyền và khôi phục uy quyền như thế nào. Tôi nghe biết vậy nhưng cảm thấy lời GS không thuyết phục cho lắm. Chính GS viết trong sách GV nâng cao rằng:

“Thực ra, nguyên văn tiêu đề bằng tiếng Pháp “L’Autorité reprend ses droits” không có nghĩa thật sát là “Người cầm quyền khôi phục uy quyền”.

Autorité (uy quyền, quyền lực, chính quyền), reprend (lấy lại)... ses droits (các quyền của mình). Autorité thường chỉ có nghĩa là nhà cầm quyền hay nhà chức trách khi được dùng ở số nhiều (les autorités)”. (trang 148 SGK Ngữ văn 11 nâng cao tập hai, nhà xuất bản Giáo dục, 2007).

Cứ coi như cần dịch ra tiếng Việt là: Quyền lực lấy lại các quyền của mình. Vậy thì ai là đại diện cho quyền lực? Quyền lực đó là quyền lực nào?

- Ông thị trưởng Ma đơ len (tức Giăng Van giăng).

- Tên mật thám Gia ve.

Như vậy cả hai đều có thể là biểu tượng của Quyền lực, đại diện Quyền lực.

Việc lấy lại quyền lực của mình diễn ra như thế nào? Có thể nói với cả hai nhân vật, đều có sự lấy lại các quyền của mình. Nhưng để cho nhân vật nào lấy lại các quyền hợp lí hơn?

1. Nhân vật ông thị trưởng

Ông thị trưởng bị Gia ve phát hiện là tên tù khổ sai, đã mất các quyền của mình. Ông chịu nhún nhường tên mật thám, thừa gửi hân. Khi Phăng tin bị chết, ông đã lấy thanh giường sắt và yêu cầu Gia ve không được quấy rầy ông. Quyền lực được lấy lại. Nhưng sau đó thì sao? Khi đã làm mọi việc cần thiết với người chết. “Rồi ông đứng dậy, quay về phía Gia ve và nói: - Giờ thì tôi thuộc về anh”. Vậy thì quyền lực thị trưởng được lấy lại chốc lát, và bây giờ ông Ma đơ len lại thuộc về tên mật thám Gia ve. Ông lại mất các quyền. Như thế thì chính xác nội dung của phần này phải là: Ông thị trưởng bị mất quyền lực, ông lấy lại quyền lực chốc lát, rồi lại mất quyền lực.

GS Phùng Văn Tửu giải thích rằng “Phần đầu là Giăng Van giăng chưa mất hết uy quyền (của một ông thị trưởng); phần thứ hai là Giăng Van giăng đã mất hết uy quyền trước tên mật thám Gia ve; phần cuối là Giăng Van giăng “khôi phục uy quyền” của mình (trang 149 sách GV nâng cao đã dẫn).

Rõ ràng nhận xét của GS Tửu không chính xác ở hai điểm:

- Nếu coi quyền lực là quyền của ông thị trưởng thì ngay từ đầu khi Gia ve xuất hiện, Giăng Van giăng đã mất hết quyền lực rồi. Ông đã biết là hấn đến bắt mình với thân phận là một tù khổ sai chứ không phải bắt “ông thị trưởng” cấp trên của hấn. Chỉ có Phăng tin mới tin là ông Ma đơ len vẫn là thị trưởng.

- Nếu Giăng Van giăng “khôi phục uy quyền” thị trưởng của mình thì chỉ khôi phục trong chốc lát, rồi ông lại bị mất uy quyền, lại là người tù phục tùng sự truy bắt của Gia ve. “Giờ thì tôi thuộc về anh” là bằng chứng hiển nhiên của sự mất quyền.

2. Nhân vật Gia ve

Gia ve cũng là một đại diện quyền lực (tất nhiên xét về vị trí thì hấn thấp hơn ông thị trưởng nhiều). Trước đây hấn nghi ngờ ông thị trưởng, nhưng hấn vẫn phải phục tùng. Còn bây giờ, hấn biết đích xác “Chỉ có một tên kẻ cắp, một tên kẻ cướp, một tên tù khổ sai là Giăng Van giăng!” (Lời Gia ve).

Hấn lấy lại quyền của một tên mật thám, một con thú săn mồi. Hấn quát tháo, xưng hô mày tao, như một con thú “man rợ và điên cuồng”, hấn giết chết Phăng tin. Và cuối cùng hấn cũng bắt được Giăng Van giăng.

Chính vì Gia ve lấy lại quyền của mật thám mà y đã giết chết người đàn bà khốn khổ. Y lấy quyền của kẻ truy bắt. Nhưng dù có quyền đó, y hung hăng, hống hách, mà vẫn run sợ trước người bị truy đuổi. Kẻ Ác vẫn sợ hãi người Thiện.

Như vậy suốt phần trích này khá thống nhất về nội dung “lấy lại các quyền” của Gia ve.

Để cho Gia ve, kẻ ác lấy lại quyền, và khi quyền trong tay kẻ ác, hấn đã giết chết người đàn bà khốn khổ, lương thiện với khát vọng cháy bỏng là được gặp lại con. Như vậy quyền lực trong tay kẻ Ác là vô cùng nguy hiểm. Chính ở đây, nhà văn Vích to Huy gô đã cảnh báo nhân loại: Đừng bao giờ để quyền lực vào tay kẻ Ác.

Vấn đề trọng tâm của đoạn trích này là tính cách dã thú của Gia ve, và lòng yêu thương của Giăng Van giăng. Gia ve đã giết Phăng tin, còn Giăng Van giăng thì đã làm mọi chuyện để “ gương mặt Phăng tin sáng rõ lên một cách lạ thường”.

Ai là người cầm quyền lấy lại các quyền chỉ là một vấn đề nhỏ. Nhưng thiết nghĩ chỉ có ông thị trưởng lấy lại các quyền không thuyết phục bằng Gia ve lấy lại các quyền như trên đã phân tích.

3. Cả hai nhân vật Gia ve và ông thị trưởng

Cũng còn một khả năng khác nữa là ở đây có hai quyền lực lấy lại các quyền của mình nếu chúng ta không xét một cách cặn kẽ quyền lực của ông thị trưởng mất quyền, khôi phục, (lại mất quyền), mà xét theo quyền của cái Ác và quyền của cái Thiện.

Một là Gia ve, quyền lực của cái Ác, khi lấy lại các quyền của mình, hắn đã khùng bỏ bằng gào thét, quát tháo, giết người, bắt bớ.

Hai là Giảng Van giảng, quyền lực của cái Thiện, mất quyền thị trưởng nhưng kiên quyết lấy lại quyền yêu thương chân chính của con người. Ông đã bắt Gia ve phải chùn tay, phải run sợ để ông thực hiện quyền yêu thương, chăm sóc cho một người phụ nữ bất hạnh, một người mẹ hi sinh tất cả cho con gái.

Hai quyền lực lấy lại các quyền với các mục đích và hậu quả hoàn toàn đối lập. Nhà văn vừa tố cáo, lên án quyền của cái Ác, vừa khẳng định, ca ngợi quyền của cái Thiện. Có phải vì thế chăng mà nhà văn không đặt tên gọi cụ thể cho phần này (trong khi nếu muốn, có thể viết rõ Gia ve hoặc Giảng Van giảng lấy lại các quyền của mình).

Có lẽ nên nghiêng về khả năng cuối cùng này. Đặt trong sự tương phản giữa quyền của cái Ác và quyền của cái Thiện, người đọc càng thấy rõ tinh thần nhân đạo của V. Huy gô.

Xem thêm các bài tiếp theo tại: <https://vndoc.com/hoc-tot-ngu-van-lop-11>